

Din sumar:

	În Republica Moldova va fi efectuat recensământul copiilor.....	2
Expresul	A doua casă pentru numeroși bătrâni din Nisporeni.....	3
	Cărucioare de pomană, care pot face mai mult rău persoanelor cu dizabilități	4
	Счастье быть как все	6
	Business cu Moartea.....	9
	„Vreau să cred un viitor bun pentru copii...”	11
	Șase ani pentru un sac de cartofi	14
	Viața de după gratii.....	17
	Prima casă de tip familial în raionul Soroca	19
	Un centru de plasament temporar a bătrânilor a fost deschis în Calfa, Anenii Noi	22
	Calvarul unui tânăr cu dizabilități ajuns la ghișeul funcționarilor	23

În Republica Moldova va fi efectuat recensământul copiilor

OBSERVATORUL DE NORD, 3 FEBRUARIE 2012

Câți copii sunt în localitățile din țară? Cine educă copiii? În ce condiții locuiesc? Care sunt riscurile ce îi pasc? Cum pot fi protejați?

Tatiana ZABULICA

Pentru a ști răspunsul la aceste întrebări, autoritățile din țară și-au propus să efectueze un recensământ al copiilor. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne au emis un ordin cu privire la întocmirea listelor nominale ale copiilor în situații de risc și a celor ai căror părinți migrează. Astfel, în baza acestui ordin va fi efectuat recensământul copiilor din categoriile menționate. Aceste acțiuni sunt necesare în scopul eficientizării sistemului de identificare, evaluare, asistență și evidență a copiilor în situații de dificultate și a copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă peste hotare.

Ce presupune recensământul și cum va fi efectuat la modul practic ne-a explicat

doamna Zoe Ciurac, specialist principal în problemele familiilor cu copii în situații de risc la Direcția asistență socială și protecție a familiei Soroca: „Recensământul va fi efectuat în comun de serviciul asistență socială, poliție, medicină și învățământ. Asistenții sociali comunitari sunt responsabili pe baza de date totală din primăria în care activează, sunt câte un asistent în comune și patru în cazul primăriei orașului Soroca. Asistenții sociali se vor conduce de liste în baza cărora familiile defavorizate au beneficiat sau beneficiază de ajutor social, a familiilor care beneficiază de ajutor în perioada rece a anului, familiile cu mulți copii sau în care sunt copii invalizi și familiile care au beneficiat sau beneficiază de ajutor material din sursele Fondului de susținere socială a populației”, a mai spus doamna Ciurac. La rândul lor, școlile și grădinițele vor prezenta lista copiilor ai căror părinți sunt plecați peste hotare, poliția va asigura lista copiilor care sunt predispuși la comiterea contravențiilor sau infracțiunilor și se află în vizorul poliției și a celor cu com-

portament deviant. Medicina va prezenta lista copiilor din familii în care unul sau mai mulți membri sunt diagnosticați cu tuberculoză, alcoolism cronic, narcomanie sau consum de droguri (cu acordul persoanelor vizate, or este vorba de dreptul la confidențialitate). Astfel se presupune că vor fi identificați toți copiii aflați în situații de risc.

Ulterior, potrivit doamnei Ciumac, listele vor fi prezentate la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, unde vor fi prelucrate, iar varianta finală se va întoarce în raioane. În baza listelor finale deja vor lucra serviciile din teritoriu. „Iată atunci asistenții comunitari vor merge, conform listelor finale, în fiecare casă și vor completa fișele de identificare ale copiilor în dificultate”, a mai spus Zoe Ciumac.

În condițiile în care mii de copii sunt lăsați de părinții care merg la muncă peste hotarele țării, în îngrijirea bunelor, rudelor (în cel mai bun caz) sau chiar a oamenilor întâmplători, un astfel de recensământ

este binevenit. Astfel, autoritățile vor ști cu siguranță câți copii sunt în fiecare raion, cine este responsabil de viața și siguranța lor, la ce riscuri sunt supuși și cum să-i protejeze.

În raionul Soroca s-a efectuat deja un recensământ local al copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare. Astfel s-a constatat că pe teritoriul raionului sunt 3487 de copii educați de altcineva decât părinții, care muncesc peste hotarele țării. Doar 10% dintre aceștia sunt oficial sub tutelă, ceilalți fiind lăsați la încredere sau în baza unor înțelegeri verbale. Perfectarea tutelei este un lucru foarte important, deoarece, dacă în cazul tutelei se știe cine este responsabil de siguranța copilului în lipsa părinților, apoi în cazul unor înțelegeri simple dintre părinți și persoana în grija căreia e lăsat copilul – nu. Actualmente în Republica Moldova părinții care pleacă peste hotare și lasă copiii în țară nu sunt obligați prin lege să perfecteze tutelă asupra odraslelor. ■

A doua casă pentru numeroși bătrâni din Nisporeni

EXPRESUL, 3 FEBRUARIE 2012

Maria Cuznețov are o căsuță a sa în orașul Nisporeni. Aici, până nu demult, trăia de una singură. A divorțat de soț demult, în anii tinereții. Copiii i-au plecat în lumea mare și ea, singurică, îi tot așteaptă să revină.

.....
Ina LANDA

Grijile și nevoile au făcut-o să vină la Centrul social „Casa Nadejda” din orașul Nisporeni care, în scurt timp, i-a devenit cea de-a doua casă. „Tare-i bine aici, nu vreau deloc acasă”, mărturisește bătrâna, în vârstă de 74 de ani, după care, cu glas tremurând de emoții și cu ochii în lacrimi, zice: „Iaca, am căzut și mi-am „rupt” mâna. Cine m-ar fi ajutat acasă, cine mi-ar fi dat măcar o cană cu apă?”

Istории similare de viață ar fi putut povesti încă aproximativ 80 de bătrâni din Nisporeni, care beneficiază de serviciile Centrului social „Casa Nadejda”. La 2 noiembrie 2010, prin intermediul proiectului

tului „Pentru părinții noștri”, implementat de către **Asociația austriacă „Concordia. Proiecte sociale”**, acesta și-a deschis larg ușile la Nisporeni. Astfel, bătrânii solitari, cei țintuți la pat, oameni ai străzii și copiii din familii vulnerabile au devenit beneficiarii lui.

„Facem un lucru în folosul comunității. Toți cei care au nevoie de un sprijin, de un adăpost, de un prânz cald sau, pur și simplu, de un sfat bun sunt bineveniți la noi”, a menționat Liliana Pahome, șefa Centrului „Casa Nadejda”. Dânsa, împreună cu un colectiv format din 11 persoane, se îngrijește zi de zi să asigure cu un prânz cald la domiciliu 24 de bătrâni, iar pentru

alți 13 – să ofere gazdă permanentă în cadrul centrului. „Noi mai oferim beneficiarilor și servicii de baie. Tot aici mai spălăm hainele groase ale bătrânilor, îi antrenăm în diferite activități sociale”, a explicat șefa Centrului.

Potrivit dânzei, toate cheltuielile de întreținere, precum și salarizarea personalului și le asumă Asociația obștească "Concordia. Proiecte Sociale", fondatorul căreia este părintele Georg Sporschill din Austria. De notat că asemenea centre au fost înființate de domnia sa în

nouă localități rurale din republică. Nisporeniul este unicul oraș care are un astfel de centru pentru persoanele defavorizate.

Liliana Pahome a accentuat, în încheiere, că, **deși Centrul a fost deschis relativ recent, aici s-au făcut foarte multe lucruri frumoase și generoase.** Acum, nu le rămâne decât să asigure o continuitate a lor. „La primăvară ne dorim să construim, pe lângă centru, un beci și o seră pentru creșterea legumelor. În toate activitățile prevăzute vor fi implicați și beneficiarii centrului”, a subliniat Liliana Pahome. ■

Cărucioare de pomană, care pot face mai mult rău persoanelor cu dizabilități

GAZETA DE SUD, 10 FEBRUARIE 2012

În prezent, potrivit datelor oficiale, peste 1000 de persoane cu dizabilități își așteaptă rândul să primească un scaun rulant, în timp ce numărul real al celor care au nevoie de un cărucior ar fi mult mai mare. Întrucât cererea se menține mare din an în an, autoritățile nu se îngrijesc, deocamdată, să asigure și o bună calitate a cărucioarelor oferite gratuit. Drept urmare, cei mai mulți invalizi folosesc cărucioare neadecvate greutateii și staturii lor, din care cauză riscă să cadă din cărucior sau să li se deformeze irecuperabil oasele. Chiar și dacă primesc aceste scaunde rulante, puțini sunt cei care sunt învățați cum se le folosească.

.....
Natalia PORUBIN,
Centrul de Investigații Jurnalistice

Pentru toți - aceeași mărime

Necesitățile persoanelor cu dizabilități sunt diferite, fiecare având nevoie de un scaun adaptat în funcție de cât de activ este și de problema pe care o are. De cele mai multe ori oamenii nu sunt întrebați de ce fel de cărucior au nevoie sau nici nu știu că există diferite modele, care le-ar înlesni cu mult existența. În condițiile în care așteaptă cu anii să poată ieși din casă, majoritatea persoanelor dependente de scaunul cu roțile sunt nevoite să accepte ceea ce li se oferă.

„La noi sunt aduse cele mai ieftine că-

rucioare. Ele sunt produse în China și costă puțin peste 100 de dolari. În mod normal, scaunele trebuie adaptate la necesitățile persoanei, pe când la noi se întâmplă invers - oamenii se adaptează la cărucioare. E ca și cum pentru toată populația Moldovei ar fi aduși doar bocanci de două mărimi și lumea ar fi nevoită să îi poarte pentru că altceva mai bun nu există”, spune Igor Meriacre, directorul Asociației „Motivație”.

Oficialii neagă însă că în țară s-ar aduce cele mai ieftine cărucioare și dau vina pe drumurile proaste. „La noi se strică ușor mașinile, ce să mai vorbim despre cărucioare. Nu sunt adaptate trotuarele și bordurile. Marea majoritate a persoanelor cu dizabilități locuiesc la țară, iar acolo drumurile sunt într-o stare proastă”, afirmă Vasile Cușca, șeful direcției Politici de Protecție Socială a Persoanelor cu Dizabilități la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Nu au de ales

În majoritatea cazurilor, persoanele cu dizabilități sau îngrijitorii lor nici nu cunosc că au dreptul și necesitatea să primească scaune adaptate. Mariana Matfei, de la Asociația „Motivație” afirmă că puțini sunt cei care au posibilitatea să se informeze din Internet sau cărți, de aceea oamenii se mulțumesc cu ce li se oferă. Însă riscurile pentru o persoană care utilizează un scaun ce nu este pe potrivă staturii sau greutateii corpului sunt foarte mari – rănile care se vindecă extrem de greu sau deformări ale picioarelor, coloanei vertebrale.

Mariana spune că acum opt ani, când a ajuns în scaunul rulant, nimeni nu a informat-o că există diferite modele de cărucioare și că ele trebuie selectate în funcție de indicii corporali ai persoanei. După ce a stat în rând jumătate de an, ea a obținut un scaun rulant chinezesc pentru cameră. „În certificatele pe care le-am primit de la spital era specificat că am nevoie de scaun rulant fără a fi indicată greutatea și dimensiunile pe care le am. Scaunul era mai mare decât ar fi trebuit, avea suporturi pentru mâini prea înalte. Nici eu, nici părinții mei nu știam că asta îmi dăunează. Familia noastră era la primul caz de utilizare a unui scaun rulant și nu a venit nimeni să ne informeze cum ar trebui să îl utilizăm”, spune Mariana.

Mult mai târziu a aflat că există scaune rulante pentru persoane active și altele pentru cele care se mișcă mai greu. Informația a venit dintr-un ONG și nu de la asistentul social sau de la medici.

“La trainingurile pe care le avem în diferite localități am văzut copii care utilizează fotolii mult mai mari decât ar fi fost necesar. Există multe cazuri când oamenii cad din cărucior anume din această cauză și se alege cu traumatisme. O altă problemă este că nimeni nu îi învață pe oameni cum să utilizeze corect scaunul rulant dar și cum să ia măsurătorile necesare”, spune Tudor Onofrei, de la Asociația „Motivație”.

La rândul lor, autoritățile afirmă că asistenții sociali sunt responsabili de colectarea datelor necesare pentru perfectarea pachetului de documente al solicitanților de scaune rulante.

Scaun rulant - o dată la patru ani

În țările vecine persoanele cu deficiențe locomotorii primesc de la stat cel puțin două cărucioare - unul pentru stradă și altul pentru cameră. La noi, cei care nu se pot mișca de sinestătător trebuie să se mulțumească cu un singur scaun și acela - provenit din donații. Conform unui regulament aprobat de guvern, o persoană poate beneficia de scaun nou o dată la 4 ani sau o dată la 2 ani în cazul în care acesta a mai fost în folosință. Dacă „mijlocul de transport” iese din funcțiune înainte de acest termen, oamenii trebuie să se descurce pe cont propriu.

Dacă defecțiunile nu sunt serioase, persoanele la cărucior apelează la atelierele de reparații, iar în cazul în care scaunul nu mai poate fi reparat - nu au altă soluție decât să-și aștepte rândul. Uneori așteptarea poate dura până la 6-8 luni.

Majoritatea scaunelor rulante aduse în țară sunt la mâna a doua. Atunci când se defectează, ele nu mai pot fi folosite, deoarece nu există nici piese de schimb pentru a fi reparate. La uzina Societății invalizilor pot fi asamblate și reparate doar trei modele de scaune rulante.

Contribuția statului - 299 de lei pentru fiecare scaun rulant

Chiar dacă a ratificat convenția ONU cu privire la persoanele cu dizabilități, statul nu se grăbește să își asume responsabilități vizavi de protecția socială a acestei categorii de persoane. Asigurarea cu cărucioare se face, conform unei tradiții înrădăcinate, din contul donațiilor. Astfel, de mai mulți ani scaunele rulante sunt aduse prin intermediul Societății invalizilor de către o comunitate religioasă din Statele Unite. Tot Societatea Invalizilor a creat un atelier specializat de asamblare și re-

parație a cărucioarelor. Reprezentanții autorităților spun că statul contribuie financiar la susținerea locurilor de muncă pentru persoanele angajate la asamblarea cărucioarelor.

În 2010, Parlamentul a ratificat Convenția cu privire la drepturile invalizilor, la care Republica Moldova a aderat în 2007. Prin acest act autoritățile și-au asumat angajamentul să asigure respectarea tuturor drepturilor invalizilor.

„Statul alocă 299 de lei pentru fiecare scaun rulant asamblat de Societatea Invalizilor. De aproape două decenii asigurarea cu cărucioare este pusă pe seama donatorilor străini și a organizațiilor de caritate. Așteptăm ca statul să își asume această sarcină, așa cum ar fi firesc”, spune Mihail Mărginean, președintele Societății Invalizilor.

„În 2009-2010 au fost asamblate în jur de 980 de scaune rulante, în acest scop fiind

alocați 225 mii de lei. În 2011 statul a repartizat în acest scop peste 179 mii de lei”, afirmă Vasile Cușca, șef de direcție la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Deși la prima vedere par destul de mari, alocările de la stat sunt ca și inexistente, întrucât ele nu acoperă necesitățile reale în ce privește calitatea cărucioarelor, spun organizațiile care luptă pentru drepturile persoanelor cu dizabilități.

Autoritățile nu știu care este numărul real al persoanelor care au nevoie de scaun rulant

La nivel de stat nici o structură nu cunoaște numărul exact al utilizatorilor de scaun rulant. Este vorba nu doar despre persoanele cu dizabilități locomotorii, dar și de vârstnici sau cei care au suferit intervenții chirurgicale. Potrivit datelor unor ONG-uri specializate în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, în jur de 6000 de persoane ar avea nevoie de fotoliu rulant. ■

Счастье быть как все

SP, 9 FEBRUARIE 2012

В прошлом году несколько человек с проблемами ментального характера обрели свой дом. Не в интернате, а в обычных многоэтажках, на обычных улицах. И зажили обычной жизнью.

.....
Marina BZOVAIA

Мужчины строят дом и планы

У каждого из обитателей этих квартир своя судьба, и каждому из них помог стать на ноги центр «Сомато».

Вот бывший детдомовец Олег. После детдома и окончания училища остался на улице. Прописки нет, а без неё нельзя оформить пенсию по инвалидности. Какое-то время он находился в центре «Сомато» и сейчас перешёл в квартиру. Его временно там прописали и помогают готовить документы на оформление пенсии.

Несколько лет Олег работал на стройке. Даже стал ездить на заработки в Москву. Сейчас не сезон, и он находится дома. Все

думают, что долго во временной квартире он не задержится. У него скоро будет собственный дом.

Олег работал и откладывал деньги, в прошлом году купил себе дачный участок в черте города и потихоньку начал строить. «Сам строит свою дачу. У него золотые руки. Покупает понемножку строительные материалы. Заканчиваются деньги — останавливается. Весной пойдёт достраивать», — с уважением о нём рассказывает социальный ассистент Елизавета Якубовски, которая курирует защищённые квартиры, а его друзья добавляют: «Очень красиво всё там делает. У него там огород, он выращивает овощи и фрукты. Целыми торбами летом нам приносит, угощает».

Евгений, сосед Олега по квартире, тоже остался практически на улице. Когда-то он жил с родителями в трёхкомнатной квартире, но отец умер, а мать бросила, уехала в Израиль. Женя в это время попал в больницу. Квартира была неприватизированная, и её отобрали государство.

Сейчас Женя пытается добиться, чтобы ему выделили хотя бы однокомнатную квартиру. Более четырёх лет он обра-

щается в примарию и в Центр по правам человека, желая восстановить справедливость. Примария в ответ на его запросы предоставила общежитие, но он от такого жилья отказался.

«Там 9 кв. м, нет ни воды, ни условий. Конечно, меня это не устроило. Я считаю, что это несправедливо. У меня забрали такую шикарную трёхкомнатную квартиру, я прошу, чтобы вернули хотя бы однокомнатную квартиру, но с нормальными условиями. Мне сделали прописку на один год. А зачем мне прописка на один год, если у меня была своя квартира? Я могу там находиться постоянно. У меня есть девушка, я хочу создать семью, но мне некуда привести невесту», — объясняет он свою настойчивость.

Сотрудники центра «Сомато» говорят, что вопрос находится в стадии решения.

Второго шанса могло не быть

Алёна училась в школе, когда развелись родители. Это сразу сказалось на достатке, и после окончания школы продолжить образование Алёна не смогла. Денег на учёбу не было. Нет образования — нет работы, безденежье и т. д. В результате — нервный срыв, больница, а потом центр «Сомато», где поддержали, помогли найти работу и дали временное жильё. Теперь Алёна вместе с соседкой Наташей налаживают быт в одной из защищённых квартир.

Наташе тоже пришлось пережить трудные времена. Рано вышла замуж, уехала с мужем на Украину, работала на шахте. *«Шахту стали закрывать, зарплаты перестали платить. Боже, какие все нищие были! Был суп — хлеба нет, есть хлеб, а не из чего сварить. Двое детей. Так тяжело жилось, страшно»,* — вспоминает она.

Ещё страшнее оказалось другое: *«Я заболела, муж испугался и бросил меня. Я вернулась домой к брату, брат тоже решил бросить. Я попала в психиатрическую больницу, он меня оттуда не забирал, а стал готовить документы в интернат».*

Наталье повезло, что этого не случилось. Лечащий врач в больнице сказала, что есть такой реабилитационный центр «Сомато», куда и отправила её на две недели. А здесь она встретила Жанну Кихай (тогда директор центра, ныне председатель ассоциации «Сомато»), объяснила ей свою ситуацию и попросила не отправлять её обратно (родом Наташа из Унген).

«Она пошла мне навстречу, устроила меня здесь на работу. Когда появился этот проект, Жанна Васильевна внесла меня в него. Я не знаю, какими словами её благода-

рить! Как будто вторая жизнь у меня началась!» — восклицает Наталья.

Самое сложное — оплата услуг

Чтобы попасть в программу «Защищённое жильё», важны не только навыки самостоятельной жизни, но и способность уживаться друг с другом.

У мужчин, как они говорят, конфликтов на бытовой почве не возникает. Впрочем, у женщин особых претензий друг к другу тоже нет. *«Бывает, как в любом доме, когда две хозяйки на кухне: одна поставила так, другая переставила. Но это всё мелочи, находим компромисс, на что-то закрываем глаза, мы уже не первый день живём вместе. Алёна мне как сестра»,* — объясняет свою позицию Наташа.

А вот что действительно сложно — оплачивать коммунальные услуги при невысоких зарплатах и маленьких пенсиях (у кого-то и пенсия пока не оформлена). Все квартиры, о которых идёт речь, предназначены для 3—4-х человек, но пока в них живут по двое. Конечно, справляться с трудностями значительно сложнее. И они вместе ищут выход. Например, поменялись квартирами, чтобы каждому из них было ближе к работе и не приходилось тратить на транспорт.

Для ребят главная статья расходов — централизованное отопление. Они имеют право на получение компенсации за отопление, и сотрудники «Сомато» помогают сейчас Жене подготовить соответствующие документы.

У девушек, как они говорят, самый большой вопрос — оплата электроэнергии, ведь в их доме вся техника, включая отопительные приборы, на электричестве. В целях экономии они включают батарею-обогреватель только на ночь, когда приходят с работы, и только в спальне. Холодильником почти не пользуются, только если на выходные наготовят себе еды, да и то часто на выходные уезжают домой, поскольку обе не бельчанки.

Наташа даже умудряется помогать двум своим сыновьям, которые учатся в институтах. *«Время от времени просят: »Мама, вышли 30 или 50 долларов». Я посылаю. Старший сын учится в металлургическом институте на Украине, живёт там с бабушкой, моей свекровью, а младший — в строительном колледже в Подмоскowie».*

После знакомства страх исчезает

Я не могла не спросить, как складывались отношения новых жильцов с соседями.

«Когда жили в квартире (сейчас они переехали в дом в частном секторе), я сдружилась с бабушкой напротив. Она живёт там всю жизнь, всё про всех знает. Она говорит, что вообще боялась, когда шёл ремонт. Они хотели всем домом требовать, чтоб вход сделали с улицы и новые жильцы не ходили через подъезд. А когда увидели, что мы нормальные соседи, что не видно никаких отклонений, живём, здороваемся, никому не мешаем, поняли, что боялись напрасно. Потом мы вместе убрали коридор, разговаривали...» — вспоминает Наталья.

Поэтому, когда ребята переехали в эту квартиру, вопросов уже ни у кого не возникало.

Директор «Сомато» Корина Попа говорит, что и сам центр сталкивался с такой проблемой: *«Когда мы в 2004 году переехали в это здание, все соседи, узнав, что здесь будут находиться люди с проблемами психического здоровья, были категорически против. Писали письма в инстанции, кидали камни в окна. Мы много раз устраивали день открытых дверей, приглашали соседей, наши бенефициары организовывали концерты, родители накрывали сладкий стол. Потом все привыкли, увидели, что это обычные люди».*

Донести эту мысль как можно до большего числа людей и считают важным сотрудники «Сомато». *«Мы стараемся развеять стереотипы, что наши бенефициары опасны, что они не как все. Мы проводим много кампаний. Когда происходит рецидив, обострение состояния здоровья, они попадают в больницу, где получают лечение. Там их называют больными. А здесь они обычные люди с*

полноценными правами, обязанностями. Чем больше людей узнают их, тем меньше будет дискриминации», — считает Корина Попа.

То же самое касается родных и близких. У Натальи, например, сейчас прекрасные отношения с братом. Ушёл страх — вернулись забота и внимание.

Жизнь налаживается

У всех моих собеседников достаточно друзей, которых теперь они могут принимать у себя в гостях, с которыми могут отмечать праздники. Есть только одна проблема: квартиры не предназначены для семейных пар, а почти у всех давно есть любимые, с которыми хотелось бы связать свою судьбу. Одни надеются, что проект будет развиваться и появятся квартиры семейного типа, где, как в коммуналке, смогут проживать две пары. Другие рассчитывают обзавестись собственным жильём.

На мой последний вопрос, не лучше ли жить в интернате на всём готовеньком, не думать об услугах, о проблемах с жильём или о недостатке денег, мне возразили: *«Нет! Ни за что! Пусть сложно, но ты живёшь полной жизнью. Как все».*

«Если бы не проект, я пропала бы в каком-то заброшенном интернате среди тысячи больших, а так я нормально живу. Работаю, получаю зарплату, пусть и небольшую. Если проект будет продолжаться, то интернатов для душевнобольных не будет. Все, кто там находится, будут жить в квартирах, среди нормальных людей, не будут считать себя обделёнными», — говорит Наташа.

СПРАВКА-ПОЯСНЕНИЕ

Центр психического здоровья «Сомато» существует с 2000 г., был основан одноимённой общественной организацией. С 2004 г. — публичное учреждение, т. е. финансируется из местного бюджета. Его цель — реинтеграция людей с проблемами психического здоровья в общество. Бенефициары центра — взрослые люди, от 18 лет и старше.

Социальная услуга «Защищённое жильё» предназначена для лиц с психическими заболеваниями. Речь идёт о двух квартирах и двух домах в частном секторе, где могут проживать от трёх до пяти подопечных центра психического здоровья «Сомато».

Суть этой программы в том, что люди с проблемами ментального характера учатся жить самостоятельно: совместно ведут хозяйство, совершают покупки и оплачивают коммунальные услуги. Попадают в программу те, у кого нет семьи или им негде жить, но они могут обходиться без посторонней помощи. Большинство из них раньше находилось в интернатах.

Им делают временную прописку и каждый год её продлевают, пока наладится их жизнь. Или если не будет каких-то особо грубых нарушений (нельзя пьянствовать, ломать, продавать имущество и др.). Социальный ассистент курирует подопечных.

Это первый опыт не только в Бельцах, но и в республике. За рубежом, в частности в Голландии, подобные программы успешно работают более 20 лет.

Жильё предоставил муниципалитет, отремонтировали и обустроили его за счёт европейских партнёров. Из 295 тысяч евро бюджета программы около 220 тысяч евро выделила Делегация ЕС в Молдове.

По официальным данным, в Бельцах зарегистрировано более трёх тысяч людей с психическими заболеваниями, из них 200 детей и около 190 подростков.

Business cu Moartea

TIMPUL, 9 FEBRUARIE 2012

Firme cercetate penal vând „suplimente alimentare miraculoase”, ademenindu-și clienții până și dintre bolnavii de cancer

Zinaida este bolnavă de cancer din 2008. Recent a aflat că și plămânii îi sunt afectați - ambii. Viața ei se împarte de atunci între orașul unde locuiește și Institutul Oncologic, unde face naveta pentru proceduri. Cel mai mare vis al ei a fost să trăiască... încă un pic, măcar până când nepoțica va merge în clasa I. Dorința disperată de a trăi, însă, a dus-o în ghearele unor escroci, care fac bani... din teama oamenilor de a muri. Acum plânge și nu poate înțelege „cum oare poți să te lăfăi în lacrimile și durerea cuiva? Oare nu se gândesc că există un Dumnezeu, care le vede pe toate?”. Dar banii și Dumnezeu sunt realități incompatibile.

.....
Irina PAPUC

Îmbogățiți din teama oamenilor de a muri

Stă pe un scaun în fața mea, cu o groază de hârtii în jurul ei. Le scoate din buzunar, dintr-o sacoșă, mai scoate un plic cu hârțoage, boțite, puțin murdărite. Mi le arată pe toate și plânge. „Am văzut reclama la televizor, unde promiteau că însănătoșesc și pe cei ca mine... bolnavi de cancer. M-a

pus păcatul și am sunat. Dar am aflat că sunt foarte scumpe și am refuzat politicos. De atunci mă tot contactau, îmi promiteau o reducere de la opt la șase mii de lei, iar peste o săptămână mi-au propus să le cumpăr cu patru mii”... Disperată că boala o va răpune, a căzut de acord.

Femeia a cumpărat șase cutiuțe de „Extract de ciuperci Șitake”. Cei 4000 de lei i-a împrumutat și i-a dat reprezentanților SRL „Tectonica-Med”. Efectul a fost însă contrar opus - se simțea din ce în ce mai rău, iar la una din ședințele de chimioterapie de la Institutul Oncologic le-a arătat medicilor „vitamina-minune”. „Aruncă prostiile astea, că o să te omori cu ele, femeie. Cancerul trebuie tratat cu medicamente și proceduri specifice”, i-au spus aceștia.

Răpusă de durere, Zinaida s-a dus să le dea înapoi vitaminele celor care au mințit-o. Acolo - surpriză! - reprezentanții firmei și-au schimbat sediul, iar la telefoane nu mai răspunde nimeni. Fără vreo speranță, a venit la redacție. „Nu vreau decât să-mi întorcă banii. Cum oare pot ei să mintă un om grav bolnav și sărac?”

„Parcă nu-s proastă, dar i-am crezut”...

TIMPUL s-a interesat despre activitatea respectivei firme. Am constatat că SRL

„Tectonica-Med”, alături de o altă întreprindere - „Pradamirex” -, ambele conduse de același director, sunt cercetate penal de Procuratura Anticorupție. „În 2011 am primit mai multe plângeri în legătură cu activitatea acestor firme - câte patru pe lună. Respectiv, am sancționat acest agent economic. Dar era un cerc continuu - noi îi sancționam, iar ei, pe unde achitau amenda, pe unde nu și își continuau activitatea”, ne spune directorul Agenției de stat pentru Protecția Consumatorului (APC), Alexandru Cuzimuc. Dar decizia finală o ia judecata, care decide dacă drepturile consumatorului au fost sau nu încălcate. Cuzimuc ne mai spune că ține minte foarte bine numele celor două firme. „În acest business lucrează specialiști pregătiți din punct de vedere psihologic, care știu cum să manipuleze potențialii cumpărători. Am avut plângeri de la bătrâni care sperau că vor fi în puteri ca la 20 de ani sau femei care s-au lăsat mințite că o simplă cremă le va mări în mod miraculos bustul. Replica lor de cele mai multe ori era aceasta: „Parcă nu-s proastă, dar nu știu cum de i-am crezut”.

Ce riscă, dacă riscă ceva, e „prematur” de spus

Directorul Agenției s-a arătat surprins când i-am prezentat unul dintre suplimentele alimentare pe care le-a cumpărat dna Zinaida, pe care figura, ca importator, un alt SRL - „Midoleg”. Alexandru Cuzimuc presupune că este vorba despre același agent economic, precizând că firma „Pradamirex” nu mai funcționează. Mai mult decât atât, APC s-a autosesizat imediat, întrucât mai multe încălcări ale legislației pot fi observate cu ochiul liber - eticheta

produsului nu specifică conținutul acestuia și informația în limba de stat de pe cutie lipsește. Iar pentru aceste nereguli, agentul economic riscă o amendă de zeci de mii de lei.

Procuratura Anticorupție a confirmat faptul că „Pradamirex” și „Tectonica-Med” sunt cercetate penal. „Dosarul a fost deschis în baza art. 335 din Codul Penal - abuz în serviciu. Urmărirea penală a fost pornită în urma plângerilor depuse la APC”, ne-a spus Vasile Moroșan, procurorul care se ocupă de acest caz. Cum și dacă vor fi pedepsiți reprezentanții acestor firme însă e „prematur” de spus.

... intensifică capacitatea sexuală și are efect antigripal

De ce s-a lăsat dna Zinaida atât de ușor manipulată, nu e greu de presupus. E destul să tragem cu ochiul peste prospectul suplimentului procurat. Iată câteva frânturi de text: „Extractul de ciuperci Șitake este utilizat în scopuri medicinale; în cazul tumorilor benigne și maligne, leucemie, ulcer, hipertensiune arterială; conține acizi care au activitate antitumorală; are efect antigripal; conține substanțe care contribuie la menținerea tonusului fizic, mental și sexual; are proprietatea de a intensifica capacitatea sexuală; are efect pozitiv în cazul diabetului zaharat”. Legea nu permite ca suplimentele alimentare să fie însoțite de astfel de „promisiuni”. „Acesta se consideră un supliment alimentar. Nu este nicidecum un medicament. Utilizarea recomandărilor în scop medical al suplimentelor este interzisă prin hotărâre de Guvern”, ne-a comunicat Andrei Ciuburciu, șeful Secției supraveghere în alimentație din cadrul CNSP. Problema are însă un aspect foarte subtil - deși legea prevede, cu strictețe, că eticheta produsului nu trebuie să conțină astfel de recomandări, aceeași lege nu spune nimic despre prospect, care poate să conțină verzi și uscate.

Calitate... pe bună-credință

Nu cunoaștem, deocamdată, cum a fost posibil ca acest supliment alimentar să apară pe piață fără a fi însoțit de datele despre componența lui, fără recomandări și interdicții. Stela Bradu, secretara Comisiei de experți pentru evaluarea solicitării și a dosarului în vederea înregistrării suplimentelor alimentare în RM, ne-a spus că membrii Comisiei decid dacă trebuie sau nu să fie plasat pe piață produsul, bazându-se pe informația pe care le-o prezintă

agentul economic. Stela Bradu menționează că „Tectonica-Med” a prezentat Comisiei toate actele necesare. „Dacă firmele respectă sau nu legea – asta nu mai ține deja de noi, ci de organele abilitate care ar trebui să le verifice activitatea”, a adăugat Bradu.

„Acuzații nefondate”

I-am contactat și pe cei de la „Tectonica-Med”. La telefonul firmei cineva s-a prezentat drept Igor Crețu. El ne-a sugerat să nu-i dăm în ziar, deoarece „n-am făcut nimic rău și nu vedem motive de nemulțumire”. Igor Crețu ne-a spus că femeia ar fi trebuit să consume toate vitaminele procurate și, astfel, n-ar fi avut nicio problemă de sănătate. „Ne aduce acuzații nefondate”. El a negat faptul că întreprinderea se ascunde de clienții săi și ne-a dictat adresa sediului companiei, precizând încă o dată:

„Ar fi bine să nu scrieți nimic. Ne vom lămurii noi”. El ne-a promis că vom fi contactați de „șeful” lor, al cărui nume a refuzat să ni-l divulge, însă pe parcursul zilei de ieri nu ne-a mai sunat nimeni...

Agencia de stat pentru Protecția Consumatorului s-a autosesizat atunci când TIMPUL i-a prezentat directorului instituției suplimentele alimentare comercializate de către firmele „Tectonica-Med” și „Midoleg”. ■

Important: Agenția pentru Protecția Consumatorului anunță că, în cazul unor nereguli depistate, puteți contacta Linia fierbinte (+373-22-741464) sau Linia verde (080028028, număr gratuit).

„Vreau să cred un viitor bun pentru copii...”

EUROPA LIBERĂ, 9 FEBRUARIE 2012

Tatiana Zubatai, este numele femeiei care a dat viața tripletelor. Ei, însă, sunt tripleții bunicilor, chiar dacă au mamă și tată, părinții acestor trei bebeluși - Adriana, Adrian și Andrieș, nu-s aici în satul Baraboi din Dondușeni. I-au lăsat în casa bunicilor încă de pe când aveau doar două săptămâni. Iar peste câteva zile copilașii vor împlini un an și două luni. Mama lor este bunica Claudia Mata.

Valentina URSU

Claudia Mata: „Mămica s-a dus. Ne-a lăsat, s-a dus la satul ei, Lazărenii Vechi, raionul Sângerei. De când i-a născut. Și eu de la două săptămâni am grijă de dânșii. Asta e o obligație foarte mare, pentru vârsta mea, peste 50 de ani îs trecută. Tare mi-i greu, dar nu mă îndur că-s copiii sănătoși, îs energici și de atâta vreau să-i cresc.”

Europa Liberă: Ce mâncare le faceți?

Claudia Mata: „Și borșisor, și cartofele. Toată mâncarea mănâncă, cășuțe.”

Europa Liberă: Și stați aici, în cămăruța asta?

Claudia Mata: „Da. În camera asta stăm, vreo 16 metri.”

Europa Liberă: Și e și mama Dumnevoastră?

Claudia Mata: „Asta e mama mea.”

- „Trei copii, cum să-i lași pe mâna lui mămică-sa? Tare îi este greu, și spală, și mănca-re, și poreadcă, și mai pe scurt tot pe spinarea ei.”

Europa Liberă: Tatăl copilașilor unde e?

Claudia Mata: „S-a dus după dânsa.”

- „Ea a rămas cu trei copii.”

Claudia Mata

Europa Liberă: Ați putea să-i dați la o casă de copii?

Claudia Mata: „Nu, nu. Eu să fi vrut să-i dat, eu îi dam de la două săptămâni. Ea mai are copii din alte căsătorii, noi n-am știut. Și toți îs așa lepădați și împrăștiați. Numai o fetiță, care e clasa întâia o ține cu dânsa. Dar ceilalți...”

Europa Liberă: Dar câți copii ar avea de toți?

Claudia Mata: „Opt copii. Ceilalți n-am știut că nu-s ai mei. Aiștia îs ai mei.”

Europa Liberă: Adică ce înseamnă? Aiștia îs ai Dumneavoastră?

Claudia Mata: „Că-s de la feciorul meu, dar ceilalți nu-s de la fecior. Când a venit la noi, n-am știut noi că are ea copii și i-a lăsat.”

Europa Liberă: Care vă sunt nevoile cele mai mari?

Claudia Mata: „Lor le trebuie în primul rând și un detergent ca să-i spăl, și o prăjiturică s-o mănânce, și vacă acum la moment nu avem și cumpăr laptele. Mă duc iată la vecină și cumpărăm lapte de 400 de lei pe lună.”

Europa Liberă: Trebuie curaj din partea Dumneavoastră, să ai grijă de acești tripleți. Au vârsta de?

Claudia Mata: „Un an și două luni degrabă o să aibă. Mama când a venit la Anul Nou nu le-a adus o prăjitură, o bomboană. Și ei se uitau la dânsa ca la un străin. N-o cunoșteau.”

Europa Liberă: Dar aveți un singur fecior?

Claudia Mata: „Doi feciori. Și aista e lângă mine, care mă ajută. Aista mai mult ca tata lor.”

Europa Liberă: Deci, al doilea fecior e mai mult decât tată?

Claudia Mata: „Da, el are grijă de dânsii mă ajută.”

Europa Liberă: V-ați asumat Dumneavoastră rolul de tătic în lipsa fratelui?

Claudia Mata: „Nu mi-am asumat rolul de tătic, dar cum sunt nepoții mei, eu cu ce pot cu aceea îi ajut. Dacă a lăsat trei copii în casă și s-a dus cu dânsa, cum poate așa ceva să facă - să lase trei copii în casă să se ducă? Nici animalul nu lasă copilul lor și să se ducă pe dealuri.”

Claudia Mata: „Nici un animal nu-și leapădă puii, chiar cât de frig, cât de greu, așa îi târâie cu gura, îi încălzește, îi hrănește. Dar ea nu se gândește la asta. Ea se gândește că m-a lăsat pe mine, eu am să răspund de dânsii.”

Europa Liberă: De fapt, îl învinuiți pe fecior că s-a căsătorit cu ea?

Claudia Mata: „Da, de ce trebuie să umblăm din urma ei ca să o impunem să crească copiii. Lasă că noi o să-i creștem pe dânsii.”

Europa Liberă: Dar ați discutat sincer, la un pahar de vorbă cu fratele? Ce zice el?

Claudia Mata: „Nu la un pahar de vorbă. Am discutat și fără de pahar. El zice că vrea să o aducă pe dânsa, să trăiască cu dânsa. Eu zic: dar pentru ce să o aduci pe dânsa, dacă ea a lăsat copii aștia de la două săptămâni?”

Europa Liberă: Doamnă Viorica Ionisie, sunteți asistent social, ce ne puteți spune despre istoria acestei familii?

Viorica Ionisie: „Până la nașterea copiilor era o familie problematică.”

Europa Liberă: Mama lor e o femeie degradată?

Viorica Ionisie: „Am văzut că i-a mers, cred, cu ceilalți copii. Mai are încă cinci copii. Trei copii sunt dați în casă de tip familial în raionul Sângerei, la un preot. Încă o fetiță era elevă la liceul nostru. Erau probleme și cu fetița, că o luase și nu era școlarizată.”

Europa Liberă: Credeți că mama acestor copilași mai poate să revină la ei?

Viorica Ionisie: „Inima mea ca femeie nu se îndură ca să le iau drepturile părintești, căci ce urmează? În judecată și depravare din drepturile părintești și ale mării și ale tatălui pentru aceea că nu-și asumă obligația de a răspunde pentru creșterea copiilor, pentru educația copiilor, pentru întreținerea materială.”

Europa Liberă: Ce viitor au acești bebeluși?

Viorica Ionisie: „Oh, nu știu ce viitor. Vreau să cred un viitor bun pentru copii, pentru că numai când întind mânuțele ți se rupe inima și sufletul de jale. Bunica e optimistă și de fiecare dată când vin, îmi spune: doamnă, eu nu-i dau, măcar să fie ce n-o fi. Bunica este o mamă bună, și o gospodină bună. Și îngrijește foarte bine de copii.”

- „Rămân cu dâșii în paza Domnului și am obligația și sufletul meu ca să-i cresc mari, să-i dau la școală.”

Europa Liberă: Liliana Palihovici, vicepreședinta Parlamentului, este cea pe care această dramă din familia Măță a sensibilizat-o.

Liliana Palihovici:

„Am mers să ajutăm acești copii, să ajutăm această femeie, care-i crește. După care vom merge pe partea legală, să vedem care e situația, de ce copiii au fost abandonați de mamă. Să vedem cum poate fi trasă la răspundere, dacă aceasta ar ajuta-o ca ea să devină o mamă mai responsabilă. Părinții, care au un astfel de comportament, trebuie să fie taxați de societate, trași la răspundere în bază legală. Dar copiii nu se nasc cu vină și nu trebuie să poarte păcatul părintelui. Din acest considerent și mergem să susținem astfel de familii.”

Șase ani pentru un sac de cartofi

JURNAL DE CHIȘINĂU, 10 FEBRUARIE 2012

O femeie din or. Bălți a fost condamnată la șase ani de închisoare pentru furtul unui sac de cartofi

Elvira Rudcovscaia, în vârstă de 33 de ani, este mamă a patru copii. Cel mai mic dintre aceștia avea o lună și jumătate când a fost luat de la sânul mamei. Drama s-a produs într-un sătuc din Federația Rusă, regiunea Podolsk. Femeia a plecat împreună cu tatăl copiilor la muncă în Federația Rusă în 2002. Nu știau de decizia Judecătoriei Bălți care în 2003 i-a condamnat la șase ani de închisoare.

Svetlana COROBCEANU

Cei doi au fost dați în urmărire internațională. În vara anului 2009, în una din seri, în casa pe care o închiriau în sătucul Znamia Oktiabria, din regiunea Podolsk au dat năvală câțiva milițieni – reprezentanți ai structurilor de urmărire penală din Moscova, Podolsk, milițianul sectorist din sătucul în care locuiau și un reprezentant al organului de urmărire penală din or. Bălți.

Femeia și bărbatul au fost încătușați chiar sub ochii copiilor. În vacarmul de țipete și plânsete, cei doi au fost urcați în dubița mi-

liției, ea reușind să le strige copiilor doar că totul va fi bine, iar copiii care aveau pe atunci 15 ani, patru ani, doi ani și pruncul de doar o lună și jumătate, au rămas în grija oamenilor legii din Federația Rusă.

Mămică tânără

Pe Elvira Rudcovscaia am cunoscut-o la Penitenciarul nr. 13 din capitală. Mă așteptam să întâlnesc o femeie corpulentă, marcată de cele patru nașteri, de aceea când pe ușa întredeschisă și-a făcut apariția gardianul însoțit de o tânără bine îmbrăcată, cu câteva mape cu hârtii subțioară, m-am gândit că ambii sunt angajați ai penitenciarului. Acesta ne-a îndemnat să mergem într-o sală separată. Pe teritoriul închisorii l-am întrebat dacă a fost adusă deja Elvira Rudcovscaia. Ne-am mirat să auzim că tânăra care venea în urma noastră este femeia pe care o așteptam. Fira-vă, timidă, imediat ce ne-am prezentat, a ținut să ne mulțumească pentru că i-am solicitat întredvederea. Avea ochi oboșiți și o pată pe obraz, cum aveam să aflăm mai târziu – semn al unei boli incurabile ce îi macină organismul.

Inițial, figura în calitate de martor

Am fost însoțiți într-o încăpere caldă unde, în prezența gardianului, care și-a ocupat locul la o masă în ungher, Elvira ne-a povestit cu voce tremurândă istoria ei. La 22 octombrie 2001, împreună cu Vlad Marinciuc, bărbatul cu care conviețuia, se deplasau prin centrul or. Bălți. Ajunși în dreptul magazinului „Fidesco”, au văzut doi oameni care se băteau. Concubinul său a sărit să-l apere pe cel care era la pământ. „Era în jurul orei 16.00. Circula multă lume pe acolo. Oare ne-am fi permis să furăm un sac de cartofi ziua în amiaza mare?”, ne-a întrebat femeia. Ea ne-a mai spus că jumătate de an a figurat în calitate de martor în acest dosar. Apoi, nu-și explică în ce mod, a ajuns să fie suspectată, și ulterior a fost condamnată. „În acea zi pur și simplu am avut nenorocul de a traversa un loc nepotrivit la o oră nepotrivită”, a conchis femeia.

Șase ani, pentru 140 de lei

În documentele anexate la dosar se spune însă că ea și cei doi bărbați ar fi avut o înțelegere prealabilă să fure sacul cu cartofi. În ziua enunțată mai sus, aceștia s-au apropiat de un

Kamaz care parcase în fața magazinului. S-au convins că nu-i nimeni în preajmă după care, cităm: „au sustras un sac cu cartofi estimat la prețul de 140 de lei, ce aparținea lui Nița N.,

cauzându-i o pagubă considerabilă acestuia. (...) Lângă camion au fost oprîți de proprietar care a cerut restituirea bunului sustras, aceștia însă l-au atacat și i-au aplicat lovituri cu pumnii și picioarele la diferite părți ale corpului, cauzându-i leziuni corporale ușoare”. Judecătoria din Bălți a încadrat fapta

celor trei în prevederile art. 188 alin. 2 al CP – act de tâlhărie, adică li se incriminează că, pe lângă faptul că au încercat să fure, aceștia au recurs la acțiuni violente, periculoase pentru viața și sănătatea proprietarului cartofilor.

CSJ a menținut decizia instanței de fond

Potrivit juristului care a examinat acest caz, I. Gâlcă, fapta celor doi a fost din start calificată greșit, în cazul dat având loc o acțiune de jaf, nu de tâlhărie. „Cel mai probabil, aceștia n-au avut bani, din care cauză n-au avut cine le apăra interesele în instanță”, a spus el.

Decizia a fost atacată cu recursuri în instanțele superioare. Din completul de judecători al Curții Supreme de Justiție care a examinat cazul au făcut parte Sergiu Furdui, Elena Covalenco și Ion Arhiliuc. Aceștia au menținut deciziile instanțelor inferioare, argumentând că nerecunoașterea vinovăției de către condamnați nu echivalează cu achitarea acestora. „În cursul judecării cauzei, au fost prezentate probe în sprijinul învinuirii care dovedesc cu certitudine vinovăția condamnaților în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 188, alin. 2, lit. b și d din Codul Penal”, se spune în decizia luată de aceștia.

Proprietarul cartofilor: „Au primit ce au meritat”

După mai multe căutări am reușit să luăm legătura și cu Nicolae Nița, proprietarul sacului de cartofi. Între timp, acesta s-a mutat cu traiul din or. Bălți în or. Chișinău. L-am întrebat dacă își mai amintește de incidentul produs acum zece ani și dacă nu regretă că o mamă a patru copii a ajuns după gratii, unde stă de doi ani și mai are de ispășit o pedeapsă de încă patru ani, pe când copiii sunt întreținuți într-o instituție socială.

„Au primit ce au meritat. Ei au vrut să mă calicească, iar eu să-i iert?”, ne-a întrebat revoltat acesta. „M-au bătut trei. Unul a intrat pe platformă în mașină, iar când l-am prins, i-am dat cu o sfeclă în cap și l-am amețit. Atunci am început să-l târăsc spre unitatea militară de alături, când de după colț au apărut cei doi. Ea mi-a dat cu o sticlă în cap. Și-a lăsat bărbatul și s-a dus după acesta, iar în Rusia au mai făcut trei copii. Au primit după merit”, a spus el, poziție pe care a menținut-o și în 2010, când a fost chemat în instanța superioară unde a fost examinat recursul Elvirei Rudcovscaia și al lui Vlad Marinciuc.

**Themis moldovenească:
un sac de cartofi — șase ani;
omor cu cruzime — cinci ani**

Copiii, internați doi ani într-un spital

După ce au fost reținuți părinții, copiii Elvirei Rudcovscaia au fost internați doi ani într-un spital din or. Podolsk. „Nici măcar nu erau scoși la plimbare, pot să spun că odată cu noi, au fost închiși și ei”, plânge femeia.

Cei trei copii minori au fost repatriați abia în vara anului 2011. Aceștia au fost internați în Centrul de plasament temporar din or. Chișinău.

Psihologul de aici, Silvia Colța, ne-a povestit că a fost mirată să observe la început că copiii nu știau cum să pășească pe scări. „Se vede că au trăit într-un mediu închis. La început, erau foarte retrași și timizi”, ne spune ea. Împreună cu asistentul social, o dată pe lună îi însoțesc pe copii la întâlnirea cu mama lor. La prima lor întâlnire, copiii n-au recunoscut-o. În timpul întâlnirii, femeia cu greu și-a reținut lacrimile, iar după întâlnire a plâns mult. De fiecare dată Elvira Rudcovscaia le pregătește copiilor pachete cu cadouri, hăinuțe, căciulițe, dulciuri.

„Vreau să mă întorc la copiii mei”

„Nu am angajat un avocat, nu știu de ce, unde și cine a decis, nu știu unde să mă adresez, doresc un singur lucru – să mă întorc la copiii mei”, ne-a spus cu voce stinsă femeia. Pe lângă celelalte nenorociri care au căzut asupra ei, în penitenciar a aflat că este bolnavă de o maladie incurabilă. „La centrul de plasament sunt internați copiii doar până la vârsta de șase ani. Bogdan împlinește anul acesta șapte ani. Nu suport gândul că ar putea fi despărțiți”, ne spune femeia. Ne deschide o mapă și ne arată desenele copiilor și câteva fotografii ale aces-

tora. Măinile îi tremură ușor. „Vreau să fim iarăși o familie. Vlad este un tată grijuliu, vreau să fim împreună, mai mult nu vreau nimic...”, nu-și poate reține avalanșa de lacrimi femeia.

De pe blogul lui Valeriu Munteanu, deputat PL:

„Câteva zile în urmă, în cadrul unor audiințe cu cetățenii, am primit de la un avocat o Decizie irevocabilă a Curții Supreme de Justiție din R. Moldova, privind un caz vechi din 2001, unde pentru furtul unui sac de cartofi, echivalentul a 140 de lei, au fost condamnate trei persoane (printre care și o femeie, mamă a patru copii), la câte șase ani de închisoare fiecare.

(...) Povestea este de-a dreptul înfiorătoare. În 2003, femeia este condamnată, în lipsa acesteia, întrucât era plecată la muncă peste hotare. Fiind dată în urmărire internațională, în 2009 este reținută în or. Moscova, Federația Rusă. După luarea copilului de la sânul mamei, în opinia oamenilor legii, echitatea socială a fost restabilită?! Apropo, unul din condamnați a decedat deja în închisoare, iar femeia despre care vorbim își ispășește pedeapsa de aproape trei ani.

În același timp, pedeapsa trebuie să fie proporțională cu infracțiunea comisă, respectiv cu cât infracțiunea este mai gravă, cu atât pedeapsa este mai severă.

Ce avem în speța aceasta: un sac de cartofi, care a fost evaluat la 140 de lei, și leziuni corporale ușoare, care astăzi sunt reglementate doar de Codul Contravențional al Republicii Moldova, care, la art. 78, prevede o amendă maximă de 1500 de lei sau arest contravențional de până la 15 zile.

Eu nu diminuez în niciun fel dimensiunea supliciilor morale și fizice care au fost suportate de victimă, în același timp nu justific în niciun fel acțiunile infractorilor, dar încerc să probez inechitatea și disfuncționalitatea mecanismelor de coerciție a statului, prezente în legislația Republicii Moldova, dar și (în) capacitatea justiției de a reacționa corect nu doar în spiritul legii, ci și al dreptății și echității sociale, or, pe lângă aplicarea legii, judecătorul trebuie să facă dreptate și să restabilească echitatea socială.

Tot Republica Moldova, aceleași legi, dar cu totul alte abordări: în aprilie 2010 controversatul om de afaceri, Adrian Nichifor, l-a împușcat mortal, cu o armă de tip Kalashnikov, pe Iurie Pârlici, fratele comisarului de poliție din Nisporeni.

Pentru crima comisă cu sânge rece, în vâzul lumii (a zeci de tineri, mulți dintre care erau practic copii) acesta risca până la 25 de

ani de pușcărie, dar prima instanță i-a aplicat o pedeapsă de 17 ani, iar Curtea de Apel a reîncadrat infracțiunea și a redus pedeapsa până la cinci ani privațiune de libertate, iar avocații lui A. Nichifor au cerut la Curtea Supremă de Justiție achitarea acestuia, adică declararea lui nevinovat fapt care nu este exclus.

În ultimii doi ani, am primit în audiență, în Chișinău și în raioane, sute de oameni disperați, la limita deznădejdiei, care mi-au prezentat decizii de judecată vădit ilegale, unele dintre care rușinoase; oamenii vin crezând că noi, deputații, vom putea într-un fel sau altul influența o decizie de judecată sau chiar vom putea trage la răspundere judecătorii, care au emis sau adoptat asemenea ilegalități.

Sistemul justiției, aflat pe moarte, va putea fi reformat din temelie doar în cadrul adoptării unei noi Constituții, când meca-

nismele actuale, inclusiv cele instituționale, probându-și suficient zădărnicia, vor putea fi schimbate, iar magistrații (mulți dintre care îmbătrâniți în rele) responsabilizați.”

Caz similar în România

„Un caz similar cu cel al Elvirei Rudcovscaia s-a produs în România. O femeie din or. Bistrița a fost condamnată la un an de închisoare pentru că a furat un sac de cartofi, ca să-și hrănească cei trei copii. Dar, pentru că era însărcinată, a executat doar două săptămâni din pedeapsă.

Femeia a scris timp de zece ani mai multe memorii în care își explica situația și cerea îndurare autorităților. Între timp, a dat naștere la mai mulți copii pentru a scăpa de pedeapsă. Femeia a fost grațiată în 2008 de președintele României, Traian Băsescu”. ■

Viața de după gratii

ZdG, 16 FEBRUARIE 2012

Majoritatea copiilor din penitenciare fac parte din familii vulnerabile. Mulți dintre ei nu știu nici măcar a scrie sau a citi. Rămăși fără supravegherea părinților sau a unor rude apropiate, adolescenții, nesupravegheați de nimeni, greșesc, pentru ca apoi să fie trași la răspundere.

Olga BULAT

Ruslan are 17 ani și este închis pentru furt la Penitenciarul nr. 2 din Lipcani. Tânărul trebuie să mai stea după gratii doi ani. El nu neagă faptul că ar fi vinovat. În același timp, Ruslan susține că va face tot posibilul să nu revină pe calea de odinioară.

O să mă angajez, ca să nu mai fur

Ruslan te cucerește prin sinceritatea sa copilărească și prin credința în ziua de mâine: «Când o să ies de aici, o să mă angajez la un loc de muncă, ca să nu mă mai duc să fur,

să primesc din munca mea un bănuț și să-mi fac și o familie». Cu o inocență surprinzătoare, povestește cum a început să fure mai întâi bomboane, pe care le vedea la alții, dar rareori avea posibilitatea să mănânce vreuna, apoi a trecut la lucruri mai mari și la bani. Deși provine dintr-o familie vulnerabilă, a început să fure nu pentru că nu avea ce mânca, ci din joacă, iar apoi n-a mai putut să se oprească.

Ruslan mărturisește că irosea banii obținuți în van: «Beam, mâncam, mă odihneam». Acum, însă, este gata să pună punct trecutului pentru a-și petrece viața alături de bunică, cea care l-a crescut, și de surorile mai mici,

În prezent, în Penitenciarul nr. 2 din Lipcani sunt 46 de deținuți considerați minori. Printre aceștia, 22 de condamnați cu vârsta de până la 18 ani și 24 cu vârsta de peste 18 ani. Statutul de minor, în penitenciar, poate fi păstrat până la 21 de ani.

care au nevoie de fratele lor: «O să mă angajez la un loc de muncă, ca să nu mai fur și să pot avea grijă de fete». Deși a greșit, bunica sa continuă să-l susțină și, potrivit băiatului, așteaptă să revină acasă: «Spune că e tare greu că nu-s alături. Când eram acasă, măcar că furam, o ajutam cu ce puteam, aduceam de foc sau făceam curățenie pe acasă. Mă duceam undeva și făceam un bănuț, iar de furat m-am apucat în ultimul timp și am ajuns aici».

Ruslan, la fel ca mulți alții, a fost îngrijit de bunica sa, despre care vorbește cu mult drag: «Am bunică. Tata nu știu unde e, mama tot nu știu, nu se răspunde. Eu mai mult cu bunica, însă ea e bolnavă. De aceea, vreau să mă duc mai repede acasă, altfel nu se poate». Pentru a avea posibilitate să se întoarcă mai curând acasă și să-i fie micșorat termenul de detenție, Ruslan are un comportament exemplar și nu chiulește de la orele de muncă, făcând ordine pe teritoriu sau dând mâncare la animalele de la ferma de pe teritoriul penitenciarului. Cel mai mult, însă, tânărul suferă din cauza despărțirii de cei dragi: «E foarte departe. Dacă nu-i părintele alături, e greu și gata».

Primele mărturisiri au fost foarte grele

Pavel, ca și mulți alți deținuți, își ispășește pedeapsa pentru furt. A ajuns la penitenciar la vârsta de 16 ani: «Îmi doream să am și eu bani, să am un telefon, un scuter, ca alți băieți, și m-am întrebat: dacă pot avea ei, eu de ce nu pot să am? De la asta a început furatul și așa am nimerit și eu pe acest drum». Soarta lui Pavel se aseamănă cu cea a lui Ruslan. El, de asemenea, are două surori mai mici, despre care vorbește cu multă blândețe și care au rămas în grija mamei: «O să ies și-o să mă angajez la construcție ca salahor, ca să ne putem descurca».

Deseori, însă, Pavel simte că-i este frică de viitor, căutând sprijinul psihologului: «Când mi-e greu pe suflet, mă duc să vorbesc cu ea și parcă-mi stă mai ușor, mă simt mai liniștit». Ludmila Ciornaia, psiholog la Penitenciarul nr. 2, spune că minorii deținuți se apropie de ea cu diverse probleme: la început le este greu să se obișnuiască cu noul regim de viață, sunt înrăiți, dar le e frică și de ceea ce va urma. Această frică se acutizează îndeosebi atunci când trebuie să iasă la libertate. Psihologul spune că băieții «își fac griji. Vin și întrebă cum vor fi acceptați de rude, cum îi vor privi oamenii care-i cunosc: vecinii sau cunoscuții».

În afară de psiholog, tinerii se mai adresează pentru un sfat sau pentru un cuvânt bun și la Adrian Nemerenco, preotul de la

Biserica «Ștefan cel Mare și Sfânt» de pe teritoriul penitenciarului. Părintele recunoaște că, pentru el, penitenciarul «a fost o lecție, un examen. Mărturisirea tinerilor deținuți era ceva de neînchipuit. Primele mărturisiri pentru mine au fost foarte-foarte grele, dar erau niște lacrimi sincere ale copiilor». Preotul ne îndeamnă să nu-i judecăm, pentru că și noi avem de învățat de la dâșii: «Ei au ajuns aici în pedeapsa lor meritată sau nemeritată și-și recunosc greșelile, dar, adesea, noi suntem cei ce nu le recunoaștem pe ale noastre. Ei însă vin sinceri să-și ceară iertare de la Dumnezeu pentru ceea ce au greșit».

M-am... zgâriat, să văd cum e

Ghenadie Radu, șef-interimar la Penitenciarul nr. 2 din Lipcani, susține că cel mai des minorii deținuți «sunt condamnați pentru furt, jaf, dar, cu părere de rău, avem deținuți și cu articole mai grave». Cristian își ispășește pedeapsa pentru omucidere. Tânărul nu-și ascunde trecutul, deși rareori își privește interlocutorul în ochi: «Am băut într-o seară cu cumnatul meu și m-am îmbătat astfel, încât nu-mi mai aminteam nimic, ce s-a întâmplat, cum l-am bătut». Băiatul spune că nu-și amintește din ce cauză au început să se bată, dar, peste o săptămână, cumnatul său a decedat.

Spre deosebire de mulți alți deținuți, Cristian se bucură de vizitele celor apropiați, care nu uită de el. Băiatul își dorește să revină cât mai curând acasă în speranța să-și ia viața de la-nceput și să-și poată ajuta familia. Totuși, cicatricile penitenciarului nu se vor vindeca atât de repede. Viața de după gratii și-a lăsat amprente nu doar în sufletul, ci și pe corpul lui Cristian. Pe ambele mâini, băiatul are mai multe tăieturi, unele mai vechi, altele, însă, apărute recent. Când l-am întrebat ce s-a întâmplat, le-a privit nedumerit, ca și cum n-ar fi fost ale lui, și mi-a răspuns intimidat: «M-am... zgâriat. Am văzut la alții și am vrut să fac și eu, să văd cum îi».

La momentul actual, numărul minorilor care ajung în penitenciare este în descreștere. În schimb, numărul copiilor cu devianțe de comportament ce ajung în evidența instituțiilor de stat este în creștere. Acest fapt este explicat prin migrarea părinților, copiii rămânând fără supraveghere, iar un alt motiv ar fi, potrivit procurorului general adjunct, Eugen Rusu, mediul vicios din care fac parte: «Mediul în care el se educă sau crește este de altă natură, nu de natură normală, adică este un comportament deviant al membrilor familiei sau al societății unde se află copilul». În prezent, în Penitenciarul nr. 2 din Lipcani sunt 46 de deținuți minori. ■

Prima casă de tip familial în raionul Soroca

OBSERVATORUL DE NORD, 17 FEBRUARIE 2012

Acum o lună de zile în orașul Soroca a fost înființată prima casă de copii de tip familial (CCTF) în care au fost plasați mai mulți copii. După experiența de părinți profesioniști, cuplul Victor și Victoria Urasinov s-au hotărât să înființeze o casă de tip familial pentru câțiva copii rămași fără grija părintească.

.....
Tatiana ZABULICA

Experiența de asistenți parentali profesioniști

În familia Urasinov copiii au apărut rând pe rând. Domnul Victor, capul familiei, spune că și-a dorit întotdeauna o familie mare, ca să poată să le ofere copiilor săi ceea ce nu a primit îndeostul de la ai săi părinți. Însă când au simțit că sunt gata pentru apariția încă a unui copil, soarta le-a jucat festa. Soții Urasinov au aflat că nu mai pot avea copii. „Am înțeles atunci că sunt încă mulți copii lipsiți de grija și dragostea părintească și că noi am putea să le dăruim acea căldură, astfel i-am pro-

pus soției să luăm în familie un copil fără părinți”. Așa soții Urasinov au ajuns la o consultație la specialiștii Direcției asistență socială și protecție a familiei (DASPF), după care au decis să devină asistenți parentali profesioniști. Primul copil pe care l-au luat la educație a fost Bogdana. Fetița avea câteva luni de la naștere. Aproximativ în aceeași perioadă, absolut întâmplător în familia lor a apărut Diana, o fetiță care rămăsese singură, pentru că mama sa era plasată într-un centru de reabilitare. „A venit la noi temporar, dar a rămas pentru mai mulți ani și este un adevărat membru al familiei noastre”, a menționat domnul Victor. Cu doi băieți și două fete, părinții se simțeau absolut fericiți și împliniți. În timpul unei vizite la DASPF soții Urasinov au aflat despre un băiețel care a rămas fără grija părinților, aceștia fiind alcoolici. Copilul urma să fie plasat într-o instituție de plasament pentru copii, dar Victor și Victoria au hotărât să-l ia în familia lor. Fiind deja cu experiență de părinți profesioniști, s-au gândit că vor reuși să-l îngrijească și pe Maxim. În scurt timp Maxim și Bogdana, care sunt de aceeași vârstă, s-au împrietenit. Acesta e ultimul copil – s-au

gândit Victor cu Victoria, mai cu seamă că deocamdată nu au locuința lor proprie. Familia Urasinov închiriază un apartament cu trei camere în orașul Soroca. Sunt dispuși să închirieze chiar și o casă, dar deocamdată nu au găsit ceva potrivit și speră că prin intermediul ziarului vor mai primi vreo ofertă. Totodată capul familiei ne-a spus că au de gând în viitorul apropiat să procure o casă ori să o construiască chiar – o casă spațioasă în care să fie destul loc pentru toți cei șapte copii. Da, da erau șapte la număr.

Familia Urasinov aduce mulțumiri directorului și educatorilor grădiniței nr. 17 pentru răbdare și profesionalism în procesul de lucru cu copiii. Trei dintre copiii familiei Urasinov frecventează grădinița menționată.

Prima casă de copii de tip familial

Deseori familia Urasinov merge la centrul de plasament Azimut, în vizită la copiii de acolo. Așa au cunoscut-o și au îndrăgjit-o pe Cristina.

„Ea era cea mai micuță printre copii. Totdeauna stătea singură și nu prea reușea să se încadreze în colectiv, am simpatizat-o din prima”, ne-a spus doamna Victoria. Multiplele planuri de a lua copila în ospetie pentru zilele de sâmbătă și duminică se risipeau din diferite motive. S-au atașat de micuță într-atât încât s-au gândit să o ia acasă. În același timp au aflat despre posibilitatea de a crea casa pentru copii de tip familial.

Un mare obstacol în acest sens era spațiul locativ, care părea mic, dar cu gândul că vor reuși în viitorul apropiat să procure o locuință mai spațioasă s-au hotărât și au început perfectarea actelor necesare. Pentru a crea o casă de tip familial, familia doritoare este evaluată de specialiștii DASPF, pentru a vedea dacă întrunește toate condițiile. Soții Urasinov aveau deja o bună experiență de asistenți parentali profesioniști și sunt bine cunoscuți de asistenții sociali, care îi descriu ca pe niște oameni serioși,

responsabili și foarte grijulii. După ce toate momentele oficiale au fost finalizate au mers după Cristina, dar au aflat că ea are un frate – Cristian. Ca să nu despartă copiii, soții au hotărât să-i aducă în familie pe ambii. Astfel, în ianuarie 2012 a apărut prima casă de copii de tip familial în raionul Soroca.

Și greu, și ușor...

Ca în orice familie sunt momente dificile. I-am întrebat pe părinți cum se împacă între ei copiii. „Ei s-au obișnuit repede unii cu alții, dar luptăm cu gelozia. Unul dintre fiii noștri biologici este la o vârstă dificilă, 14 ani. Îi iubește foarte mult pe cei mici, dar este uneori gelos. Lucrăm asupra acestui moment”, spune Victoria Urasinov.

A fi părinte nu-i ușor, se știe, dar a fi părinte pentru copii care vin din diferite familii, care au caractere și obișnuințe diverse, sunt de diferite vârste, este aproape un act de eroism, cred eu. Soții Urasinov recunosc că nu le este ușor, dar le vine în ajutor și credința. „A devenit un bun obicei să citim, seara, pasaje din biblie. Ne străduim să învățăm copiii să se respecte reciproc, să se iubească și să se ajute. Îi învățăm să se roage pentru părinții lor, e important”, continuă domnul Victor.

Zece – numărul membrilor unei familii fericite

În prezent familia Urasinov numără zece persoane: părinții, doi fii biologici și șase copii pe care îi educă: Diana, Bogdana, Maxim, Cristina, Cristian și Ianis.

Ianis este ultimul copil venit în această familie. Până adineaori el se afla într-o altă familie de părinți profesioniști, dar cuplul care îl luase la educație l-a întors... Se întâmplă și așa... Băiatul, dublu traumatizat, care urma să fie dus la centrul de plasament pentru copii, a fost luat de către soții Urasinov, unde s-a acomodat lângă ceilalți copii. „Mă frământa gândul despre acest copil, nu puteam să nu mă gândesc la soarta lui, dar o făceam în sinea mea. Victoria însă, de cum a auzit istoria lui Ianis, umbla prin casă îngândurată, plângea...”, își amintește domnul Victor. Ianis mergea la școală unde avea note bune, frecventa școala muzicală și avea deprinderea că face parte dintr-o familie. Dacă se întorcea înapoi în centrul pentru copii, tot ceea ce a fost creat în el ca personalitate urma să se distrugă – acest gând nu o lăsa liniștită pe Victoria. În fine au hotărât să-l aducă în familie, fapt de care nu regretă nicio clipă.

Casa de copii de tip familial (CCTF) este o alternativă instituțiilor rezidențiale pentru copii. Reprezintă o instituție creată în baza unei familii complete, care oferă copilului orfan sau rămas fără ocrotire părintească îngrijire familială. CCTF este creată în baza deciziei autorităților locale.

Contactul cu părinții biologici

Unul dintre principiile de funcționare a CCTF este păstrarea legăturilor cu părinții biologici, în cazul în care aceștia sunt în viață și doresc acest lucru. Astfel și copiii plasați în familia Urasinov se văd cu părinții lor. „Respectăm acest drept al copiilor și ne dăm bine seama că este nevoie de comunicare cu părinții biologici. Mai mult, unul dintre scopurile noastre este să facem tot ce-i posibil pentru reintegrarea copiilor în familia biologică. De exemplu, în cazul Dianeii am ajutat-o pe mama ei să meargă la un centru de reabilitare ca să revină la un mod de viață sănătos”, ne-a mai spus capul familiei. În cazul în care părinții biologici nu mai sunt în viață ori nu-și mai doresc copilul înapoi, părinții-educatori au dreptul să-l înfieze. Așa s-a întâmplat în cazul Bogdanei. După o perioadă, cuplul Urasinov, din părinți profesioniști, au devenit părinți adoptivi pentru Bogdana.

Potrivit regulamentului de funcționare a CCTF: Cuplul care dorește să creeze o casă de acest gen este angajat al DASPF și au statut de părinte-educator. Totodată, educatorul este salariat. Salariul părintelui-educator este de 1800 lei. Fiecare copil primește o indemnizație lunară de 450 lei și o indemnizație unică de 3000 lei (la sfârșitul fiecărui an) pentru haine și încălțăminte.

Trăim din salariu și din ajutorul oamenilor buni

I-am întrebat cum se descurcă la capitolul finanțe, or o familie numeroasă implică și cheltuieli pe măsură. „Eu am salariu în calitate de pastor la biserică, mai avem salarii de angajați ai DASPF și primim ajutoare în formă de produse alimentare ș.a.

de la oameni cu inimă mare, organizații, cărora le mulțumim mult”, a menționat Victor Urasinov.

Responsabilități și control

Atât la momentul creării CCTF, cât și pe parcursul activității, asistenții sociali evaluează și verifică, atât activitatea părinților-educatori, cât și evoluția și dezvoltarea copiilor. Totodată, ei reprezintă un mare sprijin pentru cuplurile care iau copii în familie. Și familia Urasinov recunoaște că fără susținerea asistenților sociali ar fi fost greu: „Suntem susținuți și ajutați foarte mult. De câte ori am sunat pentru informații din legislație sau alt fel de informații, totdeauna am primit răspuns și sfaturi utile”, spune domnul Victor. Pe lângă drepturi, părinții-educatori au și un șir de obligații, încălcarea cărora conduce la atragerea la răspundere potrivit legislației.

Pionieri în domeniul CCTF

Familia Urasinov este prima care s-a hotărât să înființeze o casă de copii de tip familial, un pas foarte responsabil, în opinia mea, pentru că puțini dintre noi ar putea face la fel. Și cum un exemplu bun este molipsitor, doamna Victoria ne-a spus că un cuplu pe care îl cunoaște meditează în acest sens și se prea poate că în viitorul apropiat încă 4-5 copii vor pleca din centrele de plasament într-o familie. Din păcate, nu toți apreciază ceea ce fac acești oameni. Și vreau să închei acest material cu citatul doamnei Victoria, care spune: „Văd privirile nedumerite ale celor din jur când ieșim cu copiii la plimbare, știu că se vorbește că am adunat acești copii pentru bani. Dacă cineva crede că fără dragoste și dorință de a ajuta acești copii este ușor, să încerce și să vadă cum e”. ■

Un centru de plasament temporar a bătrânilor a fost deschis în Calfa, Anenii Noi

INFO PRIM NEO, 17 FEBRUARIE 2012

Bătrânii singuratici sau aflați în dificultate vor avea parte de condiții de viață mai bune la un centru de plasament temporar inaugurat în localitatea Calfa, raionul Anenii Noi. Centrul va oferi bătrânilor cazare, hrană, asistență medicală și consiliere psiho-socială, transmite Info-Prim Neo cu referire la un comunicat de presă al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Centrul va acorda și asistență la domiciliu pentru aproximativ 15 bătrâni care nu se pot deplasa. Personalul le va duce acasă mâncare caldă, haine și produse de primă necesitate.

Primarul satului Calfa, Ludmila Ceaglic, a declarat că acest proiect a fost implementat datorită susținerii Uniunii Europene (UE) și PNUD Moldova. Centrul a fost reconstruit din temelie și reamenajat. A fost înlocuit apeductul, sistemul de încălzire și cel de canalizare, au fost reabilitate rețelele electrice. A fost asigurat tot mobilierul și utilajul necesar. Costul total al lucrărilor de reparație și de amenajare se estimează la aproximativ 99 de mii de euro.

Ludmila Ceaglic a menționat că planifică să extindă centrul, astfel încât să poată oferi oportunități de reabilitare socială și pentru bătrânii din localitățile vecine – Roșcani, Hârbovăț, Gura Bâcului, Speia, Teia și Grigoriopol. Deocamdată, persoa-

nele de vârstă a treia vor fi cazate sau vor obține asistență în cadrul instituției pe parcursul a șase luni, după principiul rotației, câte 40 de persoane, pentru a putea acoperi un număr mai mare de beneficiari.

Prezent la ceremonia de deschidere, șeful adjunct al Delegației UE în Moldova Wolfgang Behrendt, a declarat că centrul este una dintre zecile de instituții sociale care au fost înființate sau au fost renovate cu sprijinul UE în zona de securitate, inclusiv în regiunea transnistreană. „Prin aceste proiecte ne dorim să îmbunătățim condițiile de viață pentru populația din regiune, dar și pentru toți cetățenii Republicii Moldova. UE planifică să susțină în continuare proiecte similare, în special în domeniul social, afaceri și mediu”, a menționat Wolfgang Behrendt.

Reprezentantul adjunct PNUD Moldova, Matilda Dimovska, a declarat că acest centru a fost înființat grație mobilizării comunității, a administrației publice locale și a donatorilor. Este un exemplu de cooperare demn de urmat și pentru alte localități din regiune.

Proiectul „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii” are drept scop abordarea necesităților comunităților din regiunea transnistreană prin sporirea accesului la serviciile economice și sociale de bază, precum și accesului la sursele de informație obiective și diversificate. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. ■

Calvarul unui tânăr cu dizabilități ajuns la ghișeul funcționarilor

CUVÂNTUL, 24 FEBRUARIE 2012

De aproape doi ani, un tânăr cu dizabilități din Bălți, invalid de gr. I, încearcă să privatizeze apartamentul în care a locuit din copilărie împreună cu mama sa. După moartea mamei, în 2010, el a fost dus la Spitalul de Psihiatrie pentru că în altă parte nu se găsise plasament pentru el. Tânărul însă nu ar fi trebuit să se afle acolo, întrucât nu este bolnav psihic. Și ca și cum acest lucru nu ar fi fost de ajuns, funcționarii de la primărie au refuzat să îi primească dosarul pentru privatizarea locuinței. Doar după insistențele asistentului social de la Bălți și intervenția avocatului parlamentar actele au fost acceptate.

.....
Viorica ZAHARIA,
Centrul de Investigații
Jurnalistic

Nu figura în nicio evidență

Mihail Colesar, un tânăr în vârstă de 33 de ani din Bălți, a locuit ani de-a rândul împreună cu mama sa într-un apartament cu două camere. Mihail povestește că mamei sale îi era rușine să spună oamenilor că are un copil cu dizabilități și aproape că se izolase de toată lumea. Ea nu i-a perfectat acte de identitate, iar din această cauză băiatul nu figura în nicio evidență și nici nu primea vreun ajutor social.

În anul 2010, când mama sa, pensionară fiind, a ajuns într-o fază terminală de cancer și a intrat în comă, Mihail a rămas singur acasă, fără să se poată îngriji, spăla sau alimenta. Câteva zile a trăit din mila vecinilor, care au apelat la Direcția asistență socială a Primăriei Bălți. Abia atunci, în luna mai 2010, cazul lui a intrat în evidențele oficiale.

Asistenta socială Elena Rusu povestește că atunci când s-a constatat că Mihail nu mai poate rămâne în locuința sa, s-a decis să fie plasat pentru o lună la Spitalul de Psihiatrie până apartamentul va fi reparat.

“Pentru a rezolva acest caz, am antrenat mai multe servicii, întrucât am avut de făcut o muncă colosală. În acest birou am adunat specialiști din diferite direcții - sănătate, locativ-comunală, asistență socială și am analizat diferite variante, ca să găsim o soluție în interesul lui Mihail. L-am plasat la Spitalul de Psihiatrie nu pentru că ar fi fost bolnav, ci pentru că nu avea pentru moment unde să stea până rezolvăm cu apartamentul”, spune șeful Secției Asistență Socială din cadrul Primăriei Bălți, Vladimir Sementul.

Internat la psihiatrie

Mihail Colesar ține minte cu exactitate ziua în care a intrat și ziua în care a ieșit din Spitalul de Psihiatrie. Acum, cel mai mult se teme să nu nimerească din nou acolo. “M-am aflat la psihiatrie 1 an și 3 luni - din mai 2010 până în august 2011. Eram bățut, abuzat și umilit de cei internați acolo. Nu de infirmieri, ci de ceilalți pacienți, care făceau tratament forțat după ce comisese ră vreo crimă”, își amintește Mihail.

Între timp, asistentul social bătea diferite praguri ca să-i repare locuința și să-l ajute să-și perfecteze actele pentru a o privatiza. Totul s-a dovedit a fi mult mai greu decât se părea inițial și a necesitat nu o lună, ci mai mult de un an. „În primul rând apartamentul era sub sechestrul din cauza unei datorii de 5 mii de lei pentru consumul de apă. Noi l-am ajutat să-și perfecteze actele de identitate și să primească indemnizație, iar din acești bani, care se adunau treptat, am achitat datoria pentru apă și am ridicat sechestrul”, povestește

Elena Rusu despre primii pași pentru readucerea lui Mihail la o viață normală.

Barriere birocratice sau rea intenție

Mihail ține minte exact și ziua în care a mers împreună cu Elena Rusu să depună actele pentru a privatiza locuința - 11 mai 2010. Funcționarii Primăriei Bălți au refuzat însă să primească dosarul, invocând lipsa capacității de exercițiu. Aici lucrurile s-au împotmolit. După mai multe încercări de a depune dosarul pentru privatizare, Elena Rusu a apelat la avocatul parlamentar pentru probleme sociale, Aurelia Grigoriu.

Invocând Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, ratificată de Parlament în 2010, ombudsmanul a trimis o sesizare Primăriei Bălți. Aurelia Grigoriu a denunțat comportamentul inadecvat a trei funcționari și a cerut înregistrarea cererii lui Mihail Colesar cu privire la privatizarea locuinței. "Funcționarii nu au avut niciun drept să nu accepte actele. Doar comisia abilitată poate decide dacă dosarul poate fi acceptat sau nu. Aici însă funcționarii au dat dovadă de comportament discriminatoriu și ilegal", spune Aurelia Grigoriu.

Funcționarii atotputernici

În răspunsul primit de la Primăria Bălți se spune că funcționarii "au manifestat precauție, au acționat în baza legii, pentru ca ulterior această tranzacție să nu fie anulată de instanța de judecată". Din mesaj reiese că aceștia au vrut să-l protejeze pe Mihail de o eventuală manipulare cu proprietatea, însă argumentele expuse sunt șubrede: "Mihail Colesar suferă de retard mintal sever (...). Funcționarii afirmă că M. Colesar nu poate vorbi". Potrivit avocatului parlamentar, chiar dacă persoana are un asemenea diagnostic, nimeni nu anulează drepturile sale. Funcționarii nu au avut dreptul să-i respingă actele nici chiar dacă ar fi existat o decizie a instanței care să-l declare pe M. Colesar fără capacitate de exercițiu. Cât privește afirmația că Mihail nu poate vorbi, echipa Centrului de Investigații Jurnalistice s-a convins la fața locului că tânărul vorbește, foarte clar și corect, în română și rusă. În limba rusă chiar compune poezii, pe care nu le scrie, ci le păstrează în memorie și le recită atunci când este rugat. Mihail ne-a povestit cum în copilărie a mers la școala nr.4 din Bălți

și cum ulterior profesorii veneau acasă ca să facă ore. "Tot în copilărie, mergeam cu mama la mare în Ucraina", mai spune Mihail, care abia așteaptă să meargă din nou în țara vecină să-și vadă rudele.

Întrucât funcționarii insistau că M. Colesar nu poate scrie de sinestător și, respectiv, nu poate întocmi o cerere, reprezentanții Secției Asistență Socială împreună cu Mihail au decis să perfecteze o procură pe numele Elenei Rusu ca aceasta să depună actele pentru privatizare în numele lui. "Am acceptat să se facă o procură pe numele meu, eu fiind în calitate de reprezentant al statului - adică de asistent social - nu de persoană fizică, ca să putem rezolva problema până la sfârșit. Din păcate, până la urmă, am fost învinuită de rea intenție", spune Elena Rusu.

După ce a discutat câteva minute cu Mihail și s-a convins că tânărul este în deplinătatea capacităților mintale și solicită conștient perfectarea procurii, notarul a întocmit documentul. Acest lucru a avut urmări total neașteptate.

Primăria s-a opus

Primăria a cerut în instanță anularea procurii și tragerea la răspundere atât a asistentei sociale, cât și a notarului, pentru perfectarea procurii pe care a considerat-o ilegală. Avocatul parlamentar Aurelia Grigoriu a depus și ea o cerere de chemare în judecată, solicitând respingerea demersului Primăriei. "Se încalcă drepturile fundamentale ale dlui Mihail Colesar la recunoașterea personalității juridice garantat de art. 23 din Constituție", se spune în cererea de chemare în judecată. De asemenea, avocatul parlamentar a notat că "funcționarii din cadrul Primăriei Bălți refuză neîntemeiat primirea documentelor înaintate de M. Colesar pentru privatizarea apartamentului, încălcând astfel drepturile fundamentale ale acestuia. Doar Comisia de privatizare este în drept de a emite decizia pentru privatizare, care ulterior poate fi contestată în instanța de judecată în caz de refuz (...). Nu există niciun document care ar confirma că M. Colesar este iresponsabil juridic, fapt confirmat și prin certificatul eliberat de către medicul psihiatru Negară Corneliu din cadrul IMSP Bălți din 17.05.2011". Avocatul parlamentar a concluzionat că Primăria Bălți "încalcă drepturile constituționale la acces liber la justiție, interzicerea discriminării, refuzând primirea documentelor de privatizare ale cet. M. Colesar".

În loc de mulțumiri, dosar penal

În consecință, procura a rămas în vigoare, Primăria a acceptat dosarul, iar în luna ianuarie 2012 Consiliul Municipal Bălți a permis privatizarea apartamentului. În toamnă s-a încheiat reparația locuinței, efectuată datorită ajutorului acordat de mai mulți agenți economici de la Bălți, câteva biserici, Societatea Invalizilor ș.a. “Acum urmează să punem la punct ultimele detalii - să găsim resurse pentru a-l ajuta să achite datoriile pentru căldură rămasă din anii trecuți și să-l supraveghem”, spune Vladimir Sementul.

Dosarul penal însă deschis de Centrul Anticorupție pe numele asistentei sociale Elena Rusu pentru că și-ar fi depășit atribuțiile de serviciu la perfectarea procurii rămâne deocamdată deschis.

O viață nouă

Acum de Mihail Colesar îngrijește verișoara sa, venită în luna decembrie din regiunea Zakarpacie din Ucraina. Mihail nici nu știa că are rude acolo. Acestea au fost găsite după moartea mamei sale tot de către Elena Rusu. “Jumătate de an ne-am tot gândit împreună cu mama mea să vin sau să nu vin aici, spune verișoara lui Mihail, Maria. Prima zi la Bălți a însemnat un șoc pentru mine, întrucât apartamentul nu era îngrijit și trebuiau rezolvate o mulțime de alte probleme. Acestea nu au dispărut nici acum, ne descurcăm foarte greu cu pensia de invaliditate a lui Mihail, de 600 de lei lunar, și cu indemnizația care iarna este de 300 de lei, iar vara - de numai 100.” Maria și-a adus la Bălți și fiica în vârstă de 5 ani și speră să-și găsească un serviciu. Ea spune că nici nu știa că are un verișor la Bălți, în-

trucât mama lui Mihail, de teama reacției rudelor, a ascuns de ele că are un copil cu dizabilitate.

Vicepreședintele Centrului de Asistență Juridică a Persoanelor cu Dizabilități, Ion Cibotărică, spune că, anual, în Republica Moldova în jur de 250 de persoane sunt lipsite de capacitatea de exercițiu prin hotărâre judecătorească. “Conform legislației actuale, odată cu lipsirea de capacitatea de exercițiu persoanele pierd posibilitatea de a-și exercita majoritatea drepturilor fundamentale. Între acestea - dreptul de a-și gestiona singuri proprietatea și cel de a se adresa în instanță în cazul unor acțiuni abuzive din partea tutorelui sau a altor persoane. Standardele actuale în domeniul drepturilor omului pun accent pe crearea unui sistem de suport pentru persoană fără a o lipsi de capacitatea juridică, deoarece în majoritatea cazurilor persoanele nu sunt total incapabile, iar un suport parțial și adecvat ar fi suficient. De asemenea, starea de incapacitate poate fi în multe cazuri periodică, fluctuantă”, spune Ion Cibotărică.

Specialiștii Centrului de Asistență Juridică a Persoanelor cu Dizabilități spun că au întâlnit destul de des cazuri în care persoanele cu dizabilități mintale au fost discriminate de funcționari. “De exemplu, mai spune Ion Cibotărică, persoana cu dizabilități vrea să-și perfecțeze actele pentru privatizarea apartamentului sau să-și perfecțeze un pașaport. Funcționarul a observat o anumită deficiență fizică sau de vorbire, îi refuză și cere să vină cu tutorele, chiar dacă persoana respectivă nu a fost declarată incapabilă. Persoana este tratată ca un copil. Practic aceasta este o încălcare evidentă a drepturilor persoanei, i se refuză neîntemeiat un drept legal”. ■

Buletinul electronic nediscriminare a fost elaborat cu suportul financiar al Înalțului Comisariat al Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) în cadrul proiectului “Să asistăm comunitățile împreună”. Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Națiunilor Unite.